

Skolgång i Hjortnäs innan skolhus fanns

Tiden innan 1842 års skolstadga utfärdades

Sam Rönnegård skriver i sin bok "Folkundervisningen i Leksand i äldre tid" att grunden lades för folkskola i Leksand redan på Uno Troilius tid (1618-1664). Men endast grunden. Skolor i egentlig mening fanns ännu inte. Läskunnigheten bland de vuxna var emellertid tämligen allmän omkring sekelskiftet 1700 och föräldrarna var alltså vid denna tid i allmänhet hjälpligt i stånd att lära sina barn att läsa i bok. Detta framgår av Död- och Personalieböckerna. 1692 avled Marit i Hjortnäs 10 år gammal. Om henne finns antecknat "kunde efter sin ålder vackert läsa i bok".

Från 1734 finns skoljournalerna för Leksands skola bevarade och vårterminen det året fanns 28 barn i skolan i Noret och bland dem uppges ett vara från Hjortnäs.

Från mitten av 1700-talet antecknas regelbundet för avlidna barn i skolåldern "har gått i skola" vilket tyder på att byskolor då varit allmänt förekommande i Leksands socken, men det betyder däremot inte att det skulle ha funnits skolhus i varje by.

I Västerås domkapitels arkiv finns en "förteckning över ställen där skola hållits, samt antalet skolbarn i Leksands socken och Djura kapell höstterminen 1821 och vårterminen 1822". Vid vårterminen finns för Hjortnäs angivet 25 barn.

Bland lärare från den tiden nämner Sam Rönnegård bl.a. Erik Matsson Sunnanäng (1790-1848) och Per Erson, Hjortnäs (1779-1852). Det framgår emellertid inte med tydlighet om dessa två undervisat i Hjortnäs eller om de endast varit bosatta där. Om Erik Matsson antecknas: "Han hade blott en hand men den kunde han bruka både skickligt och effektivt. Förestod väl sitt hus, som han delade med maka Brita Ersdotter och 6 barn. Ömhet, välvilja och hjälpsamhet var hans karaktärsdrag. Skolmästare var han i 6 år. Dog i häftig feber 58 år gammal." "Per Erson var född i Hjortnäs och gifte sig 1802 med Margareta Vincentdotter, fick med henne